

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. An sponsalia voluntate spondentium venialem, vel nullum continere
possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

obligans, quo pacto diceretur claudicare contractus ex una parte, quæ se non obligavit, ut si quis, se prorsus obligando, promitteret tibi aliquid vendere, quando tu emere velles, & ut se posset Sponsus obligare ad ducendam Sponsam (sive sub mortali, sive sub veniali juxta Ins quod Sponsa tradere vellet) quando ipsa liberè vellet ei nubere, licet inquam, valida & obligans esset hæc promissio, quia tamen regulariter nunquam Sponsi sic promittunt matrimonium; ideo hæc sola tertia saltem in praxi non sufficit. Quod altem nunquam sic promittant Sponsi, pater, quia nunquam regulariter aliquis promittit alteri gratis futurum matrimonium, scilicet sine spe, seu sine conditione, qua alter certè etiam & ipse obliget ad idem matrimonium, atque adeo semper requirit, quod alter repromittat, fieri enim ab utroque Sponso semper intenditur contractus innominatus, do, ut des. *Promissio si tu promittas*. Vide hæc pluribus apud Sanch. l.c. d. 5.

4. Ratio denique, quod quarta promissio ex supra memoratis ponat obligationem in conscientia, & consequenter contineat vera sponsalia, pater quia cum contineat mutuam obligationem, quæ certè est ex justitia, nihil ei deest de contractu, cujus definitio est. Vide l. *Habeo, ff. de Rubr. significat*. Vltro, citroque obligatio; & quia est in re gravi, nihil deerit à mortali. Quod si addatur juramentum, enascetur alius titulus obligationis, scilicet ex virtute Religionis, ut ex tractatu de juramento supponimus.

5. Dices. At Vasq. d. 4. de matr. Pontius l. 12. matr. cap. 4. num. 10. docent, in omni contractu, atque adeo in contractu matrimonii ipsam acceptationem, quam nos modò posuimus in tertio loco, esse repromissionem, ergo promissio acceptata satis, superque constituet vera sponsalia.

Respondeo. At G. Hurt. d. 1. matr. diff. 4. hanc doctrinam meritò refellit; quia potest quis acceptare, seu admittere tuam promissionem, v. g. sed, nec implicite nec explicitè repromittere fidem suam.

Quoad forum externum.

6. His positis: Inquires. Primò, posita tanta obligatione sub mortali, quantam inducunt sponsalia in foro conscientie, quid erit in foro externo? Poteritne Iudex cogere Sponsum, tempore debito recusantem inire Matrimonium?

7. Respondeo, quatuor esse sententias. Primò enim, Negat Sanctus Thomas apud Averfam *mox citandum*, cum Angelo, & Armilla, etiamsi sponsalia fuerint juramento vallata, à Iudice posse cogi prædictum Sponsum recusantem. Ratio hujus sententia, præter aliquos Sacros Textus, ducitur ex libertate Matrimonii, & ex periculo mali ejus eventus, si fortè ab invito contrahatur.

8. Secundò. Affirmat Sanctus Bonaventura apud eundem *mox citand.* cum Sanch. Pontio, aliisque; etsi juramentum non præcesserit, quia præter aliquos Textus, quos etiam ipsi inducunt, Iudex potest, immò & debet compellere subditos ad complendum id, ad quod ipsi ex justitia in conscientia tenentur.

9. Tertiò. Distinguit Sotus apud eundem afferens, & ipse quandam Textum, concedit enim posse compellere, si præcessit juramentum, non verò si non præcessit; quia Iudicis est juramenti observationem, non verò cujuscunque generis obligationes exigere.

10. Quartò. Alio modo distinguit Averfa de matr. quæst. 8. sect. 8. à Versu. Quinò dubitatur, dictos Textus afferens, & concilians. Ait enim, si Iudex ex circumstantiis prævideat malum exitum Matrimonii, discordias, rixas, occisionem uxoris, vi. fugam à domo, &c. ne cogat, errant enim, qui juravit, sed prius serià admoneat, tum utatur remedio carcerationis, immò, & censuratum, quando videbitur opportunum, sed nunquam deveniat ad hoc, ut Sponsi contrahant invito Matrimonium. Ratio hujus doctrinae est, quia sic vitantur

omnia incommoda, & quantum prudentia à Iudice test, redditur vniquique lus suum.

11. Hanc quartam sententiam, quam etiam legimus G. Hurt. d. 1. matr. diff. 17. & quam si accentes præter approbat prædictus Sanch. l. 6. 1. matr. d. 20. expresse altem cum moderatione mox dicenda complectentur in praxi tutò deducere. Merito enim hæc veterum Averfa & Sanch. Nunquam tamen (alium) debet compellere Iudex insistere, ut finaliter compellat, quoniam videt alterum nimis remitentem, immò debet fortè excommunicationem absolvere, quoniam non tem Absolutionem, ne scilicet Iudex ipsi sciat de hoc. Averfa quidem, quoad forum externum de quo loquimur, loqui videtur etiam intercessit violentiis, seu copula cum honesta persona; pari enim (inquit) se habeat Iudex in foro externo cum dicto latore, si denique persolvat non potest. Averte rogamus, Immo moneo Iudicem, ut procedat ad excommunicationem, quando prævidet per illam nihil profuturum, quid enim prodest vulnus infligere, nulli curam recuperanda necessitas?

Dixi (in foro externo) nam in foro conscientie omnino est, ut de eodem violatore suo loco dicemus in Decal. cap. 5 §. 3. à n. 43.

12. De hoc delicto nolendi servare sponsalia, Iudicem Laicum posse cognoscere, notat Sanch. d. 1. matr. modò non sit controversia de validitate si sponsalia de sufficientia cause ad illa dissolvenda; tunc enim spectaret ad solum Iudicem Ecclesiasticum.

Quo tempore implenda sunt Sponsalia?

13. Inquires, Secundò. Quandoquidem est tempus debitum, post quod peccabit mortaliter, & modò debet cogendus est à Iudice Sponsus, ad contrahendum Matrimonium?

Respondeo, quando advenit terminus præfixus sponsalibus (intellige nulla rationabili causa soluta, quæ fortè superveniat, de quibus causis infra, ut dictum fuit ducam te post annum, erit terminus, tunc de mortaliter anno, nam trium, vel quatuor dierum abstrahendo ab alio incommodo, non videtur, causa gravis in hac re.

14. Quid si nullus sit præfixus terminus, ut dictum fuit, te ducam, Sanch. lib. 1. matr. d. 28. quem Dicitur tract. 4. resol. 243. defendit, ait, tempus obligans sub mortali, præsciendū ab excusatione fortè impetiente, esse, quando aliter ex Sponsis requirit Matrimonium. Pont. autem l. 12. matr. c. 6. v. 1. quem defendit Averfa de spons. sect. 8. Vers. Quare dubit. esse statim, quæ oportune, & commode Matrimonium celebrare possit. Sed profecto facile has sententias conciliabimus, si ramus, obligari quidem statim, quia natura prædicta nis ea est, ut servetur, quam primum mortali, & hunc modo potest; vide l. in omnibus oblig. ff. de verbor. l. Eum, qui ff. de ver. oblig. At excusari ejusmodi Sponsi quoties alter non requirit, cum possit; quia tunc potestur emittere, & non curare de dilatione, ut habetur in Textu, l. Sapè de Sponsalib.

§. II. An Sponsalia ex voluntate spontaneum, vel volem obligationem parere possint, & si nullam?

1. Si promittentes sponsalia nolint expresse sub mortali se ad illa obligare, sed sub veniali dixerint, Sanch. l. c. d. 9. v. 6. concedit, non fore obligationem nisi sub veniali; Negat Vasq. d. 6. de matr. c. 2. cui assentitur Pont. lib. 2. matr. cap. 12. v. 12. aientem semper sub mortali. Ratio Sanch. est, quia tota hæc obligatio dependet à voluntate se obligantis; sicut enim, cum in voto de re gravi, potest, ex probabilissima sententia, se quis obligare sub levi culpa, sic in casu nostro. Rursus Vasquez est, quia ipse putat, obligationem hanc non dependere immediatè à voluntate se obligantis, sed ex

ipsa promissione, quamvis solum externa; posita enim fore natura sequitur in materia gravi gravis obligatio.

2. Ego, qui cum Sanch. & aliis probabilibus iudico, totam obligationem in quacunque promissione oriri ex voluntate obligantis, consequenter cum eodem censuro, posse sub dicta obligatione levi contrahi hæc sponsalia.

3. Sed erit maxime advertendum cum Aversa, loc. c. 4. §. 8. Ver. Suaderetur, tunc illa non esse in rigore sponsalia, hæc enim rigorosam, & certam obligationem futuri Matrimonii continere debet, concedunt enim Sponsis, ex sententia probabili, amplexus & oscula eadem quæ inducunt impedimentum publicæ honestatis, qui certe effectus supponunt Sponsos habere jus rigorosum ad futurum Matrimonium, atque adeo obligationem gravem ad Nuptias, nisi quid rationabile oberit, contrahendas.

4. Ex eodem principio, quod tota obligatio mensuratur à voluntate promittentis, sequitur posse sub nulla obligatione, id est, ne sub veniali quidem, sponsalia contrahi; quia etiam sic velle possunt promittentes, Velle quæso te, quænam sponsalia hæc erunt nulli obligationi subiecta?

§. III. An Sponsalia ex voluntate spondentium contrahi possint sub obligatione pœnæ?

Vbi

DE ARRHIS, ET PIGNORIBUS.

1. Contrahere possunt sponsalia sub obligatione, ut qui promissis non stat, solvat pœnam aliquam, v. g. aureos centum, vas argenteum, totumque autem?

2. Respondeo, non posse. Vnde, nec deberi in utroque foro ejusmodi pœnam sive magnam, sive exiguam, & valde probabiliter, etiam si additum fuisset instrumentum. Ratio est, quia licet de jure naturæ id illicitum non sit, tamen per Sacros Canones, c. Gemma de spons. prohibetur, & si fiat, irrita pronunciatur pœna, vnde (ut deducit Aversa, quæstion. de matrim. sect. 8. Vers. Et quidem, irrita, ac nulla redduntur sponsalia sic contracta. Congruentia autem, cur id prohiberetur, fuit, ne ob timorem solvendæ pœnæ, minus liberè Nuptiæ contraherentur; nam propterea, sive pœnam apponant ipsi Sponsi, sive eorundem parentes, sive eorundem consanguinei, vel valde amici (quia sic æquale est periculum impediendi libertatem Matrimonii) pari modo de ea procedit prohibitio. Et Sanch. lib. 1. de matrim. d. 30. num. 8. quidem eandem doctrinam extendit, ut non valeat pœna sub qua quis promittit, se non duciturum uxorem, & paulo post, num. 9. ut nec valeat eadem pœna apposta dissolventi Matrimonium modo licito, v. g. in primo bimessu per ingressum Religionis, vel alias per justum divortium: Simili enim ratione laderetur Matrimonii libertas. Atque hæc satis sit innuisse, nam cætera vide apud Sanch. & Aversam, nec omittas legere, quæ dicam infra cap. 4.

3. Ne tamen intermiscas pœnam cum Arrha, vel cum Sponsalia largitate; Arrha enim est, quæ actu traditur inter promittentes ad securitatem Matrimonii in hunc ferè modum. Ego promitto Nuptias me tecum contrahiturum, & in Arrham, id est securitatem mea promissionis configno tibi centum, ut si ego à promissione resiliam, tua sint, si vero tu resilias, reddas mihi illa, & insuper, in pœnam, addas alterum tantum, id est alia centum, quod jura vocant Duplum. Hæc est Arrha, quam certè eadem jura concedunt in sponsalibus, quando Arrham recipiens est major 25. annis. Posse iterum procedi ad pœnam reddendi triplum, vel quadruplum, id est ducenta alia, vel trecenta sed non ultra, idque ab iisdem majoribus viginti quinque annis, signatè monet Textus L. fin. C. de sponsalib. Intellige autem, si resiliatur injustè, nam si justè rescindatur promissio, & Matrimonium non contrahatur ex justa causa, Arrha nequaquam amitti-

tur, sed restituenda est suo domino, sicuti etiam restituenda est ei, qui illam dedit, si Matrimonium celebratur, sunt enim Arrhæ quasi pignora, quæ promissione completa redire ad suum Dominum debent. Arrham autem posse dari in quacunque quantitate, etiam in re immobili, & esse ab utroque contrahente, rectè contra Bartolum, & alios docent Sanchez lib. 1. matrim. d. 35. num. 9. & Hurtadas de matrim. dispar. 1. diff. 19. alios citantes.

4. At verò pœna non traditur actu, sed in hunc ferè modum. Ego tibi promitto futurum Matrimonium, tu mihi: sub pœna, ut quis promissionem suo debito tempore non implebit, solutus sit aureos centum. Vides, pœnam non solvi statim, Arrham verò statim tradi: Arrham igitur, ut dixi, in sponsalibus jura permittunt, pœnam verò nequaquam. Cur autem illam permittant, non verò hanc difficile est indagare, & nobis id prolixius inquirendi ortum non est. Videatur de hoc Sanchez lib. 1. matrim. d. 35. num. 2. deque aliis minoribus quæstionibus pertinentibus ad Arrham Sanch. ibid. dicta d. 35. & deinceps Aversa, loc. cit. sect. 10. Hurtadas loco citato, & diff. 18. alique.

5. Pignus autem, ut etiam fidejussor, si detur in securitatem Arrhæ, poterit, (inquit Sanch. loc. cit.) interponi in sponsalibus, non verò, si detur in securitatem solvendæ pœnæ. Ratio est (inquit) quia accessorium sequitur naturam principalis; quare sicuti prohibetur pœna, & non Arrha, sic prohibetur pignus, quod sit accessorium ad securitatem pœnæ, non verò, quod sit accessorium ad securitatem Arrhæ. Hæc Sanch. Verum, quia semper pignus (si rectè, expendas ut expendit Aversa q. 8. matrim. sect. 10. vers. Sed potius,) succedit loco pœnæ, non verò fidejussor: ideo absolute tenendum est non posse in sponsalibus interponi pignus, posse fidejussorem.

6. Denique sponsalia largitas est donatio, quam intuitu futuri Matrimonii solent sponsi invicem facere liberaliter, de qua propria erit suo loco tractatio. Vide infra Tr. 2. de oblig. matrim. cap. 2. §. 3. & 4.

7. In his pœnis, & arrhis, ne iterum ab ea molestia reverti cogar, advero duo. Alterum, etiam si pœna posset valide apponi in sponsalibus; tamen non esse ea ante judicis sententiam solvenda, quia pœnæ ejusmodi temporales non obligant, ex probabilissima opinione, antequam iudex sententiam de illis ferat. At verò ipsa Arrha, etiam ante ipsam sententiam, est in conscientia foro reddenda à resiliante injustè, quia ejus non est. Sed duplex, triplum, quadruplum, non esse in conscientia solvendum, nisi post sententiam, docet Sanch. loc. cit. d. 37. n. 1. quia horum solutio habet rationem pœnæ. Quamvis esse solvendum in conscientia ante sententiam, doceat Pontius l. 12. matrim. cap. 19. n. 5. (hunc sequuntur alii plures cum Aversa loc. cit. d. 37. n. 1. §. octavo, eos citante) maxime petente parte, saltem, quando intentio promissionis fuit, ut statim ejusmodi duplum solveretur; quia tunc id requirit expressa conventio Sponsalium. Video, utramque sententiam esse probabilem, sed mihi probabilior est illa prior, quia se obligantes ad pœnam, cujus rationem habet hæc dupli solutio, ut notat Sanch. ibidem, saltem regulariter, præsumuntur, se obligare ad eam juxta naturam ipsius pœnæ quæ est illam, non deberi, nisi post sententiam.

8. Alterum. Si apposta fuisset pœna in sponsalibus (utique contra leges, quod tamen per se non puto, esse, nisi culpam venialem, ut tenet Sanch. lib. 1. matrim. d. 30. n. 2. quicquid dicat Bonac. de matrim. q. 1. p. ult. n. 3. qui putat, esse mortalem) & Sponsus, vel Sponsa illam pœnam exegisse à frangente fidem, obligaretur hanc fidem frangenti illam restituere?

Respondeo Sanch. loc. cit. d. 31. num. 2. quem sequuntur Lessius, & Coninch apud Hurtad. d. 1. matrim. diff. 18. n. 77. Cui adde Avers. loc. cit. q. 8. Vers. septimo, docet non obligari, sed posse in conscientia illam sibi retinere, donec juridicè ad restituendum condemnentur, quia jura irritantia hanc pœnam solum videntur denegare actionem petendi.